

KAYNAKLAR

İşletmenin sahip olduğu varlıklar (ekonomik yapı) ya işletme sahipleri tarafından sağlanır ya da üçüncü kişilere borçlanılarak elde edilir.

İşletme varlıklarının kimler tarafından sağlandığını, diğer bir anlatımla varlıkların finans kaynaklarını gösteren pasif hesaplar ikiye ayrılmaktadır.

Varlıklar üzerinde işletme sahiplerinin hakkını gösteren gruba “öz kaynak”, borç verenlerin hakkını gösteren gruba ise “yabancı kaynak” denir.

Yabancı Kaynaklar

Aktifin likidite esasına göre sıralanmasıyla uyumlu olarak pasifteki hesaplar da ilk geri ödenecek kaynaktan başlanarak sıralanır. Böylece yabancı kaynaklardan öz kaynaklara doğru bir sıralama biçimi seçilir.

İşletmenin gelecekteki ödeme yükümlülüklerini ifade eden yabancı kaynakların ödenme zamanları (vadeleri) işletmelerin ödeme planlarının ve finansal yapılarının belirlenmesi açısından önemlidir. Bu nedenle, ödenme zamanına göre kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Bilanço tarihi itibarıyla işletmenin; en çok bir yıl içinde veya normal faaliyet dönemi sonuna kadar ödenecek olan borçları kısa vadeli yabancı kaynak, vadesi bir yıldan daha fazla olan veya normal faaliyet döneminden sonraki döneme kalanlar ise uzun vadeli yabancı kaynak olarak gruplanır. 3 ve 4 kod numaraları ile başlayan bu iki yabancı kaynak grubu hesaplarının işleyiş biçimi aynı olup, genelde aynı adla açılmaktadırlar. Bu nedenle, ünitelerde yalnızca kısa vadeli yabancı kaynak hesaplarının işleyişi incelenmektedir. Hesaplar incelenirken; Tek Düzen Hesap Planı'na (TDHP) bağlı kalınmakta, ancak işletmede dönem sonu işlemleri sırasında ele alınanlarla, ticaret işletmelerinde genel olarak kullanılmayan bazı hesapların açıklanmasına yer verilmemektedir. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar grubu aşağıdaki hesapları kapsamaktadır.

3 KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

30 MALİ BORÇLAR

32 TİCARİ BORÇLAR

33 DİĞER BORÇLAR

34 ALINAN AVANSLAR

35 YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ

36 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI

39 DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

Tüm yabancı ve öz kaynak hesaplarının, borç ve alacak taraflarına aynı değerle (kayıtlı değer) kayıt yapılır.

Bu hesaplar, ilk defa alacak taraflarına kayıt yapılarak çalışmaya başlar ve alacak kalanı verirler.

30 MALİ BORÇLAR

İşletmeler, öz kaynaklarının yetersiz olduğu durumlarda finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kredi kuruluşları ya da para ve sermaye piyasalarından fon sağlarlar.

Mali (finansal) borçlar; bankalardan alınan krediler ile işletme tarafından ihraç edilmiş olan menkul kıymetler karşılığında oluşan borçları kapsamaktadır.

30 Mali Borçlar grubunda aşağıdaki hesaplar yer almaktadır:

- 300 BANKA KREDİLERİ
- 301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR
- 302 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ (-)
- 303 UZUN VADELİ KREDİLERİN ANAPARA TAKSİTLERİ VE FAİZLERİ
- 304 TAHVİL ANAPARA BORÇ TAKSİT VE FAİZLERİ
- 305 ÇIKARILMIŞ BONOLAR VE SENETLER
- 306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER
- 308 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI (-)
- 309 DİĞER MALİ BORÇLAR

300 Banka Kredileri

Özellikle sermaye piyasalarının gelişmediği ülkelerde işletmeler, fon gereksinimlerini büyük ölçüde banka vb. kredi ve finans kuruluşlarından sağlarlar. Bankalar, çeşitli kaynaklardan sağladıkları fonları, gereksinimi olan kişi ve kuruluşlara kanalize ederek, belirli bir faiz karşılığında onların finansman ihtiyacını karşılayan kuruluşlardır.

Banka kredileri hesabı bir ana hesap olup, alınan kredinin veya yabancı para cinsinden oluşuna, yurtiçi veya yurtdışından sağlanmasına, kredi türlerine, çalışılan bankaların adlarına göre yardımcı hesaplara ayrılabilir.

Hesabın alacağına;

- Nakden veya hesaben kullanılan kredi tutarı,
 - Çekilen krediye tahakkuk ettirilen faiz ve komisyonlar,
 - Yabancı para cinsinden kredilerin, değerlemeden doğan kur (artışı) farkları,
- Hesabın borcuna ise;
- Kredi hesabına nakden veya hesaben yapılan ödemeler,
 - Teminatlı kredilerde, teminatların nakde çevrilmesi ile yapılan ödemeler,
 - Dönem sonunda hesabın kapatılması

Yukarıdaki durumlarda kayıt yapılmaktadır.

Uzun vadeli 400 Banka Kredileri hesabında yer alan ve bir yıl içinde ödenecek olan anapara taksitleri ve faizleri ise dönem sonunda 303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri hesabına alınarak izlenir.

Nakit Krediler

Bankaların müşterilerine nakit para vererek kullandırdıkları kredilerin (ticari kredi) başlıcaları; iskonto, iştirak, avans ve borçlu cari hesap kredileridir.

Borçlu cari hesap kredisinde banka, kredi talep eden müşterilerine belirli tutarla sınırlı olmak koşuluyla bir cari hesap açar ve bu hesaptan (kredi sınırları içinde) para çekmelerine ve yatırmalarına izin verir. Hesap kapanmadığı sürece işletme bankaya borçlu olacağından, bu tür ilişkinin izlendiği hesaplar "borçlu cari hesap" olarak nitelendirilmektedir.

Herhangi bir vade sınırlaması olmayan bu kredi hesaplarına yılda dört kez (31 Mart, 30 Haziran, 30 Eylül, 31 Aralık) faiz (finansman) gideri tahakkuku yapılır ve banka 15 gün önceden haber vermek koşuluyla hesabı istediği zaman kapatma hakkına sahiptir. Borçlu cari hesap şeklinde açılan krediler kendi aralarında; açık krediler, kefalet karşılığı ve maddi teminat karşılığı olmak üzere üçe ayrılmaktadır.

Açık Krediler

Bu kredi türünde, borç alanın imzasından başka bir teminat aranmaksızın kredi açılmaktadır. Teminatı olanlara göre limiti daha düşük olan bu krediler, banka tarafından çok iyi tanınan ve mali durumları daha dikkatli izlenebilen kişi ve kuruluşlara açılmaktadır. Bu krediyi alabilecek olanlar için; finansal durumlarının ve faaliyet sonuçlarının iyi olması, iyi bir iş ahlakı ile oluşturulmuş uzun bir ticari geçmiş ve deneyime sahip olunması aranan en önemli koşullardır.

Örnek:

1. İşletme, A Bankasından 350.000 limitli bir kredi sağlamış ve borçlu cari hesabından aynı banka nezdindeki ticari mevduat hesabına 300.000 aktarılmıştır.

_____ / _____		
102 BANKALAR HS	300.000	
		300 BANKA KREDİLERİ HS
		300.000
_____ / _____		

Bu kayıtla, işletmenin A Bankasına olan borcunda 300.000'lik bir artış olurken, aynı bankadaki ticari mevduat hesabında da bu tutarda bir artış olmaktadır.

2. İşletme, ihtiyacı nedeniyle aynı bankadaki borçlu cari hesaptan 50.000 çekmiştir.

_____ / _____		
100 KASA HS	50.000	
		300 BANKA KREDİLERİ HS
		50.000
_____ / _____		

Yukarıdaki maddenin kaydıyla, işletmenin A Bankasına olan borcunda 50.000'lik bir artış olurken kasasında da aynı tutarda bir artış meydana gelmektedir. İşletme, bu kayıtla 350.000 limitli kredinin tamamını kullanmış ve bu borcu ödeyip azaltmadan, hesaptan tekrar kredi çekme olanağını yitirmiştir.

3. Alıcılardan B, 80.000'lik borcunu işletmenin A Bankasındaki borçlu cari hesabına havale etmiştir.

_____ / _____		
300 BANKA KREDİLERİ HS	80.000	
		120 ALICILAR HS
		80.000
_____ / _____		

4. İşletme, A Bankasındaki borçlu cari hesaba 120.000 yatırmıştır.

_____ / _____		
300 BANKA KREDİLERİ HS	120.000	
		100 KASA HS
		120.000
_____ / _____		

Borçlu cari hesaba yatırılan bu tutardan sonra, hesabın alacak kalanı olan 150.000 (350.000 – 200.000) işletmenin bankaya olan kredi borcunu göstermektedir. İşletme, kredi limiti olan 350.000'ye kadar yeniden 200.000 çekebilir.

5. A Bankasının işletmeye gönderdiği hesap özetinde, 15.000 faiz tahakkuk ettirdiği görülmektedir.

_____ / _____

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS 15.000
300 BANKA KREDİLERİ HS 15.000

_____ / _____

300 BANKA KREDİLERİ HESABI

Alıcı B Tarafından Yatırılan	80.000	Virman	300.000
Yatırılan	120.000	Çekilen	50.000
		Faiz	15.000
	<u>200.000</u>		<u>365.000</u>

Maddi Teminat Karşılığı Krediler

Açık kredilerin geri ödenmeme riski büyük olduğu için bankalar, kendilerini güvenceye almak üzere kredi talebinde bulunanlardan ya sağlam bir kefil ya da maddi teminat isterler. Değerli madenler, menkul kıymetler, ticari mallar ve kambiyo senetleri maddi teminat olarak kabul edilen varlıklardır. Ancak açılacak kredi tutarı, teminat olarak alınan varlıkların değerinden belli bir miktar daha az olmaktadır.

Marj denilen ve yüzde ile ifade edilen bu kısım, bankanın güvence payı olarak tanımlanmaktadır.

Örnek:

İşletme, 75.000 değerindeki devlet tahvilini kredi talebinde bulunduğu Y Bankasına teminat olarak vermiş ve adına açılan %20 marjlı üç ay vadeli avans kredisini çekmiştir. Kullanılan kredi için vade sonunda hesaplanan 10.000 finansman gideri ve anapara birlikte işletmenin aynı bankadaki ticari mevduat hesabından aktarılarak ödenmiştir.

1. Kredinin alınması

_____ / _____

100 KASA HS 60.000
300 BANKA KREDİLERİ HS 60.000

_____ / _____

Verilecek kredi tutarını belirlemek için teminata %20 marj uygulanmaktadır.

75.000 x %20 = 15.000 marj tutarı

75.000-15.000 = 60.000 kredi tutarı

2. Tahvillerin teminat olarak verilmesi.

_____ / _____

112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HS 75.000

Teminata Verilen Tahviller 75.000

112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HS 75.000

Cüzdandaki Tahviller 75.000

_____ / _____

3. Kredi tutarının, vade sonunda tahakkuk eden faiziyle birlikte ticari mevduat hesabından ödenmesi

_____ / _____

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS	10.000	
300 BANKA KREDİLERİ HS	60.000	
102 BANKALAR HS		70.000

_____ / _____

4. Teminata verilen devlet tahvillerinin geri alınması

_____ / _____

112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HS	75.000	
Cüzdandaki Tahviller	75.000	
112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI HS		75.000
Teminata Verilen Tahviller	75.000	

_____ / _____

Nakit Olmayan Krediler

Bankaların kendi saygınlığını ortaya koyarak, müşterisinin taahhüdünü yerine getireceği konusunda üçüncü kişilere güvence vermesi, nakit olmayan kredi olarak ifade edilmektedir. Bu kredi grubunda yer alan en önemli tür, teminat mektuplarıdır. Bankalar, verdikleri teminat mektubu ile müşterinin bir malın teslimi veya bir borcun ödenmesi gibi yükümlülükleri yerine getirememesi durumunda mektup bedelinin koşulsuz ödeneceğini garantilemektedir. Bu kredi türünde de açık, kefalet karşılığı, maddi teminat karşılığı olmak üzere üç çeşit söz konusudur. Nakdi kredi olmadığı için teminat mektuplarında, banka faiz değil, sadece komisyon almaktadır.

Alınan teminat mektubu, mali nitelikte bir olay olmadığı ve ana hesaplarda bir değişiklik yaratmadığı için kaydı zorunlu olmayıp, aktif ve pasif toplamında değişim yaratmayan Nazım Hesaplarda izlenir. Bankaya ödenen komisyon ise mutlaka kayda alınmak zorundadır.

Örnek: İşletme, C Şirketine ait işle ilgili bir ihaleye girmek için devamlı çalıştığı X Bankasından kefaletsiz ve karşılıksız 130.000 tutarlı bir teminat mektubu almış ve 5.000 komisyon ödemiştir.

_____ / _____

780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS	5.000	
100 KASA HS		5.000

_____ / _____

900 BORÇLU NAZIM HESAPLAR	130.000	
Teminat Mektubundan Borçlular		

900 ALACAKLI NAZIM HESAPLAR	130.000	
Teminat Mektubundan Alacaklılar		

_____ / _____

İhaleyi işletmenin kazanamaması veya alınan ihalenin tamamlanmasından sonra Nazım Hesaplar ters kayıtla kapatılır. Teminat Mektubu Y Bankasına iade edilir.

301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI

Finansal kiralama sözleşme tutarı bu hesaba alacak, finansal kiralamaya konu olan ilgili varlık hesabına kira ödemelerinin bugünkü değeri ile borç ve bu iki tutar arasındaki fark da "302 Ertelenmemiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" hesabına borç kaydedilir.

BORÇ	301 FİNANSAL KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR HESABI	ALACAK
	AZALIŞLAR (-)	ARTIŞLAR (+)

302. ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI (-)

Finansal kiralamanın yapıldığı tarihte kiralama işlemlerinden doğan borçlar ile kiralanan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki farkı gösteren henüz ödenmemiş finansal kiralama borçlanma Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark "Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri" olarak bu hesaba borç kaydedilir. Kiralama sözleşmesine uygun olarak tamamlanan her dönem sonunda gerçekleşmiş olan faiz giderleri tutarları bu hesaba alacak, "66 Borçlanma Maliyetleri" hesap grubunda ilgili borçlanma gideri hesabına borç olarak kaydedilir.

BORÇ	302 ERTELENMİŞ FİNANSAL KİRALAMA BORÇLANMA MALİYETLERİ HESABI	ALACAK
	ARTIŞLAR (+)	AZALIŞLAR (-)

303 UZUN VADELİ KREDİLERİN ANAPARA TAKSİTLERİ VE FAİZLERİ HESABI,

Banka veya diğer finans kuruluşlarından alınan kısa vadeli kredilerin izlendiği hesaptır.

Uzun Vadeli Kredilerin Anapara ve Taksitleri ve Faizleri Hesabı, anapara taksitinin ya da faizleri ödenmesi durumunda Borçlanırken, aşağıdaki hallerde Alacaklandırılır.

1. Uzun vadeli kredilerin bilanço düzenlendiği tarihte bir yıl içinde ödenmesi gereken taksitleri.
2. Uzun vadeli kredilerin bilanço düzenlendiği tarihte bir yıl içinde ödenmesi gereken anapara ödemeleri
3. Uzun vadeli kredilerin tahakkuk etmiş olduğu halde ödenmemiş ve bilanço düzenlendiği tarihte bir yıl içinde ödenmesi gereken faizleri.

BORÇ	303 UZUN VADELİ KREDİ ANAPARA TAKSİTLERİ FAİZLERİ HESABI	ALACAK
	AZALIŞLAR (-)	ARTIŞLAR (+)
BORÇ BAKİYE		ALACAK BAKİYE

BANKADAN UZUN VADELİ KREDİ ALIMI

1) Uzun Vadeli Kredi Alınması Muhasebe Kaydı:

	AÇIKLAMA	TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
1	102 BANKALAR HESABI 780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI 400 BANKALAR HESABI Uzun Vadeli Kredi Alım Kaydı	XXXXXXX XXXXXXX	XXXXXXX

2) Kredi Borcu 2... Yılı Faiz Tahakkuku (31.12.2...) Muhasebe Kaydı :

	AÇIKLAMA	TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
2	780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI 303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI Tahakkuk Eden Faiz Kaydı	XXXXXXX	XXXXXXX

3) Dönem Sonunda (31.12.2...) Taksitin İlgili Hesaba Aktarılması:

	AÇIKLAMA	TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
3	400 BANKA KREDİLERİ HESABI 303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI Uzun Vadeli Kredinin Bir yılın Altına Düşmesi Kaydı	XXXXXXX	XXXXXXX

4) Kredi Faizi ve Taksitin Ödenmesi:

	AÇIKLAMA	TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
4	303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI 102 BANKALAR HESABI Kredi ve Faizin Ödenmesi Kaydı	XXXXXXX	XXXXXXX

Alınan Kredilerin geri Ödeme süresi 1 yılın üzerinde ise bu hesaplar 400 Banka Kredileri hesabında izlenir.

Ödeme süresi bir yılın altına düşenler 400 Hesaptan 303 Uzun Vadeli Kredilerin Ana Para Taksitleri ve Faizleri Hesabına Aktarılır.

Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabı Örnek:

Kafkasya Limited Şirketi daha önceki yıllarda aldığı krediyi 400 Banka Kredileri hesabında muhasebeleştirmiştir. Dönem sonunda yapılan incelemede bu kredi ile ilgili olarak ertesi yıl yapılması gereken taksit ödemesinin 12.000 TL, krediye isabet eden ve 381 Gider Tahakkukları hesabında bekletilen faizin de 550 TL olduğu anlaşılmıştır.

Dönem Sonunda (31.12.2...) Taksitin İlgili Hesaba Aktarılması:

	AÇIKLAMA	TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
1	400 BANKA KREDİLERİ HESABI 303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI Uzun Vadeli Kredinin Bir yılın Altına Düşmesi Kaydı	12.000	12.000

Dönem Sonunda Faiz Tahakkuku:

AÇIKLAMA		TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
2	780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI	550	
	381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI Dönem sonu Faiz Tahakkuk Kaydı		550

Kredi Faizi ve Taksitin Ödenmesi:

AÇIKLAMA		TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
3	303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI	12.000	
	381 GİDER TAHAKKUKLARI HESABI	550	
	102 BANKALAR HESABI Uzun Vadeli Kredinin Bir yılın Altına Düşmesi Kaydı		12.550

Dönem sonunda, yabancı para üzerinden olan taksitler, bu hesaba değerlemeden önce aktarılmış ise bilanço günündeki kurla değerlendirilerek, bilanço günündeki değerine getirilir.

Örnek Uygulama 2 : 1 Dolar 1.50 TL kuru ile kayıtlara alınan yabancı paralı kredinin dönem sonunda 303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabına aktarılan taksiti 1.000 yabancı para karşılığı 3.50 TL'dir. Dönem sonunda 1 Dolar 5.75 TL'dir.

5.75 * 1.000 Dolar : 5.750 TL
3.50 TL * 1.000 Dolar : 3.500 TL
1.750 TL – 1.500 TL : 2.250 TL

AÇIKLAMA		TUTAR	
		BORÇ	ALACAK
1	780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI 303 UZUN VADE. KREDİ. ANAPARA TAK.FAİZ. HESABI Kur Değerlemesi Kaydı	2.250	2.250

304. TAHVİL ANAPARA BORÇ TAKSİT VE FAİZLERİ

Anonim Şirketlerin, İktisadi Devlet Teşekküllerinin ve kamu kurumlarının uzun vadeli fon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çıkardıkları borç senetlerine tahvil denir. Tahvil çıkararak borçlanma durumunda, uzun vadeli bir yabancı kaynak hesabı olan "405 Çıkarılmış Tahviller Hesabı" tahvillerin nominal değeriyle alacaklandırılır. Borç geri ödendiğinde ise hesaba borç kaydedilir.

1. D İşletmesinin ihraç ettiği nominal değerler toplamı 300.000 olan 3 yıl vadeli tahvillerinin tamamı satılmış, bedeli işletmenin bankadaki hesabına yatmıştır.

_____ / _____
102 BANKALAR HS 300.000
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER HS 300.000
_____ / _____

2. Satılmış olan tahvillerin dönem sonunda işleyen ve izleyen dönem sonuna kadar ödenmesi gereken 90.000 anapara borç taksiti ile birlikte tahakkuk etmiş faizi 15.000'dir.

_____ / _____
405 ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER HS 90.000
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS 15.000
304 TAHVİL ANAPARA BORÇ TAKSİT VE FAİZLERİ 105.000
_____ / _____

Bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek tahvil anapara borç taksitleriyle tahvillerin tahakkuk edip de henüz ödenmeyen faizleri 405 Nolu hesaptan çıkarılarak "304 Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri" hesabının alacağına aktarılır.

305 ÇIKARILMIŞ BONOLAR VE SENETLER

Dolaşımdaki finansman bonoları ve banka bonoları gibi kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları karşılığında sağlanan fonların izlendiği hesaptır. Söz konusu menkul kıymetler ihraç edildiğinde nominal bedelle alacaklanan hesap, geri ödenme durumunda ise borçlandırılır.

Örnek:

Z A.Ş., nominal değerler toplamı 200.000 olan 90 gün vadeli finansman bonosunu 120.000 net değer ile satmıştır.

100 KASA HS	120.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS	80.000	
305 ÇIKARILMIŞ BONOLAR VE SENETLER HS		200.000

306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER HESABI

Çıkarılmış bonolar ve senetler kapsamına alınamayan diğer menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır. (Çıkarılmış kar/Zarar ortaklığı belgesi gibi)

BORÇ	306 ÇIKARILMIŞ DİĞER MENKUL KIYMETLER HESABI	ALACAK
	AZALIŞLAR (-)	ARTIŞLAR (+)

308 MENKUL KIYMETLER İHRAÇ FARKLARI (-)

Nominal değerinin altında ihraç edilen tahvil, senet vs. diğer menkul kıymetlerin nominal değer ile satış fiyatı arasındaki farkın gelecek döneme ait olan kısmı bu hesapta izlenir.

308.01 Çıkarılmış Tahvil İhraç Farkları

308.02 Çıkarılmış Bono ve Senetler İhraç Farkları

308.03 Çıkarılmış Diğer Çeşitli Menkul Kıymetler İhraç Farkları gibi bölümlendirebilir.

Nominal değerinin altında ihraç edilen tahvil, senet vs. diğer menkul kıymetlerin nominal değeri ile satış fiyatı arasındaki farklardan gelecek döneme ait olanlar ve "408- Menkul İhraç Farkı Hesabı"ndan bu hesaba aktarılanlar bu hesabın borcuna, menkul kıymetin vadesine paralel olarak itfa edilmesi kaydıyla hesaplanan itfa tutarları, "66- Finansman Giderleri" grubundaki hesaplar karşılığında bu hesaba alacak kaydedilir.

Örnek: A işletmesi 6 ay vadeli 5.000YTL nominal değerli finansman bonosunu 01.10.2006 tarihinde 4.000YTL fiyattan ihraç etmiştir.

AÇIKLAMA	TUTAR	
	BORÇ	ALACAK
102 BANKALAR HESABI	4.000	
308 MENKUL KIYMET İHRAÇ FARKLARI	1.000	
305 ÇIKARILMIŞ BONO VE SENETLER		5.000
AÇIKLAMA	TUTAR	
	BORÇ	BORÇ
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HESABI	1.000	
308 MENKUL KIYMET İHRAÇ FARKLARI HESABI		1.000

309- DİĞER MALİ BORÇLAR

Hesabın Özelliği Yukarıdaki hesap kalemlerinin hiçbirinin kapsamına alınmayan mali borçların izlendiği hesaptır.

Hesabın Bölümlenmesi:

309.10 Diğer Mali Borçlar

309.90 Diğer Çeşitli Mali Borçlar

Şeklinde olabilir. Borçların çeşidine göre bölümlenme yapılabilir.

Hesabın İşleyişi:

Bu hesaba; borcun doğması halinde alacak, ödenmesi halinde borç kaydedilir.

32 TİCARİ BORÇLAR

Kuruluşun ticari ilişkileri nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz borçlarının kaydedildiği hesap grubudur.

32 Ticari Borçlar grubunda aşağıdaki hesaplar yer almaktadır:

320 SATICILAR

321 BORÇ SENETLERİ

322 BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

326 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR

329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR

320 Satıcılar

İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan kısa vadeli senetsiz borçların izlendiği hesaptır.

Satıcılar hesabı; kredi ile (veresiye) alınan mal veya hizmet nedeniyle alacaklandırılır, söz konusu borçların çeşitli şekilde (nakden, çekle, senetle) ödenmeleri sonucu borçlandırılır. Hesabın alacak kalanı, işletmenin henüz ödenmemiş senetsiz borçlarını gösterir.

Satıcılar hesabı bir ana hesap olup, işletmenin toplam senetsiz borçlarını gösterir. Her bir satıcıya olan borcun ayrı ayrı izlenmesi için yardımcı hesapların açılması gerekmektedir.

Örnek:

1. İşletme, satıcı A'dan 80.000 + %18 KDV tutarında ticari malı kredili olarak satın almıştır.

_____ / _____		
153 TİCARİ MALLAR HS	80.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	14.400	
320 SATICILAR HS		94.400

2. Satın alınan bu mallar için nakliye gideri olarak 1.000 + %18 KDV tutarı nakden ödenmiştir.

_____ / _____		
153 TİCARİ MALLAR HS	1.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	180	
100 KASA HS		1.180

3. Satıcı A'ya olan borcun 40.000'si için bir çek düzenlenmiş, 20.000'si senet cirosu ile, kalan 28.000'si ise nakden ödenmiştir.

_____ / _____		
320 SATICILAR	88.000	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİR.		40.000
121 ALACAK SENETLERİ		20.000
100 KASA		28.000
_____ / _____		

321 Borç Senetleri

İşletme, kredili olarak satın aldığı mal ve hizmetlerin karşılığını senetlerle ödeyebilir. Borç senetleri olarak bilinen bu senetler; alınan mal veya hizmet bedeline ya da önceki borca karşılık bir bono imzalanıp verilmesi veya işletme üzerine çekilen poliçenin kabul edilmesiyle oluşurlar. Hesap, bono imzalanması veya poliçenin kabulü nedeniyle alacaklanır, bu senetlerin çeşitli şekillerde ödenmesi durumunda ise borçlanır. Senetlerin üzerinde yazılı değerleriyle kayıt düşülen bu hesabın, herhangi bir andaki alacak kalanı, işletmenin o andaki henüz ödenmemiş senetli borçlarının yazılı değerlerini (nominal değerler) vermektedir.

Ticari faaliyet nedeniyle oluşan tüm senetli ve senetsiz borçlar, ticari borçlar grubunda izlenir.

Örnek: İşletme, 150.000 değerinde ticari mal satın almış, karşılığında %18 KDV ile birlikte 177.000 tutarında 30 gün vadeli bir bono imzalamıştır. Damga vergisi oranı %0,6'dır.

_____ / _____		
153 TİCARİ MALLAR HS	150.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	27.000	
321 BORÇ SENETLERİ HS		177.000

_____ / _____		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	1.062	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS		1.062

Senet tutarına dahil edilmeyen damga pulu tutarı genel yönetim gideri olarak muhasebeleştirilir.

Örnek: İşletme, kısa vadeli senetsiz borcunun bulunduğu satıcı B'nin düzenlediği 40.000 tutarındaki poliçeyi kabul ederek imzalamıştır.

_____ / _____		
320 SATICILAR HS	40.000	
321 BORÇ SENETLERİ HS		40.000

İşletme, vadesi gelen bir senedi ödeyemeyecek durumda ise alacaklıya senedi yenileme önerisinde bulunur. Alacaklının rızası üzerine gerçekleşen senet yenilemesinde işletme, belirli bir orandaki gecikme faiziyle belirli tutardaki giderlere katlanmak zorunda kalır.

Örnek: Vadesi dolan 70.000 tutarındaki bir senet, nakit sıkıntısı nedeniyle ödenememiştir. Senedin alacaklısıyla yapılan görüşme sonucunda eski senet geri alınmış, yerine iki ay sonra ödenmek üzere 72.000 tutarında yeni bir senet düzenlenerek verilmiştir. Fark üzerinden %18 KDV tutarı nakden ödenmiştir.

_____ / _____		
321 BORÇ SENETLERİ HS	70.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS	2.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	360	
321 BORÇ SENETLERİ HS		72.000
100 KASA		360

Örnek: İşletme, vadesi gelen 55.000 nominal değerli bir borç senedi için çek düzenleyip vermiştir.

_____ / _____		
321 BORÇ SENETLERİ HS	55.000	
103 VERİLEN ÇEKLER VE ÖDEME EMİRLERİ HS		55.000

326 Alınan Depozito ve Teminatlar

Bu hesabın alacağına; üçüncü kişilerin belli bir işi yerine getirmelerini, aldıkları bir değeri geri vermelerini, bir alacağın ilgili üçüncü kişi tarafından ödenmesinin sağlanması amacıyla alınan depozito ve teminat niteliğindeki değerler kaydedilir. Borcuna ise; geri verilen, gelir kaydedilen veya hesaba sayılan tutarlar yazılır. Alınan depozitolar, depozito alınması gereken konu ortadan kalktığında iade edilir.

Örnek:

İşletme, soğuk hava depoları yaptırmak için açtığı bir ihaleye katılan C İşletmesinden 80.000 teminat almıştır.

_____ / _____

100 KASA HS	80.000	
		326 ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR HS
		80.000

_____ / _____

33 DİĞER BORÇLAR

Herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş olan senetli ve senetsiz borçlar, Diğer Borçlar hesabında izlenir. En çok bir yıl içinde ödenmesi gereken kısa vadeli diğer borçların izlendiği 33 grubu, aşağıdaki hesapları kapsamaktadır:

331 ORTAKLARA BORÇLAR

332 İŞTİRAKLERE BORÇLAR

333 BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR

335 PERSONELE BORÇLAR

336 DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR

337 DİĞER BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)

Bu gruptaki hesapların işleyişi de ticari borçlarda olduğu gibidir. İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla (ödünç alma vb. nedenlerle) ortaklarına, iştiraklerine, bağlı ortaklıklarına ve personele olan borçları bu hesapların alacağına kaydedilir. Borçların ödenmesi durumunda ise, hesaplar borçlandırılır.

331 Ortaklara Borçlar

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri nedeniyle ortaklara ve bireysel işletmelerde işletme sahibine borçlandığı tutarların izlendiği hesaptır. Ortaklara bir borcun doğması durumunda bu hesaba alacak, ödenmesi durumunda ise borç kaydedilir.

Örnek:

1. İşletme, kısa süreli nakit ihtiyacı için ana ortağı olan C İşletmesinden 180.000 borç almıştır.

_____ / _____

100 KASA HS	180.000	
		331 ORTAKLARA BORÇLAR HS
		180.000

_____ / _____

2. Alınan borç, tahakkuk ettirilen 10.000 faiz ve işleme ilişkin %18 KDV ile birlikte nakden geri ödenmiştir.

_____ / _____

331 ORTAKLARA BORÇLAR HS	180.000	
780 FİNANSMAN GİDERLERİ HS	10.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	1.800	
		100 KASA HS
		191.800

_____ / _____

335 Personele Borçlar

Personelin tahakkuk edip de henüz ödenmeyen net ücret, prim, ikramiye vb. ücret eklentileri ile çeşitli nedenlerden doğan alacakları ödeninceye kadar bu hesabın alacağına, tutarlar ödendiğinde ise borcuna kaydedilir.

Örnek: İşletmenin ocak ayı ücret bordroları toplamı aşağıdaki gibidir:

Brüt Ücret	56.000
Kesintiler	(17.500)
SSK Primi	7.000
Gelir Vergisi	10.300
Damga Vergisi	200
Ödenecek Net Ücret	38.500
SSK İşveren Payı	4.200

a. Ücret bordrosunun kaydı

_____ / _____	
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	60.200
335 PERSONELE BORÇLAR HS	38.500
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS	10.500
Gelir Vergisi	10.300
Damga Vergisi	200
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HS	11.200
SSK Primi	7.000
SSK İşveren Payı	4.000
_____ / _____	

b. Ücretin personele ödenmesi

_____ / _____	
335 PERSONELE BORÇLAR HS	38.500
100 KASA HS	38.500
_____ / _____	

Bu kayıtla personele ödenen net tutar gösterilmekte, ödenecek gelir ve damga vergisi kesintisiyle SSK primleri ise ilgili kuruluşlara ödeninceye kadar, 360 ve 361 Nolu hesapların alacağına izlenmektedir.

34 ALINAN AVANSLAR

Gerek satış sözleşmeleri dolayısıyla gerek diğer nedenlerle, işletme tarafından üçüncü kişilerden alınan avanslar, nitelikleri göz önünde bulundurulduğunda diğer yabancı kaynaklardan ayrılır. Bunun nedeni ise alınan avansların para ödeme değil de mal veya hizmet ödeme yükümlülüğünü zorunlu kılmasıdır. Bu yükümlülükler, 34 Alınan Avanslar grubunda izlenir. Bu grup iki hesabı kapsamaktadır.

340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI

349 ALINAN DİĞER AVANSLAR

340 Alınan Sipariş Avansları

İşletmenin satış amacıyla gelecekte yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarların izlendiği hesaptır. Alıcılardan alınan avanslar bu hesabın alacağına, malın teslim edilmesi, hizmetin görülmesi durumunda ise, borcuna yazılır.

Örnek:

1. Alıcı B İşletmesinin satın alacağı mal bedelinin %40'ı olarak gönderdiği 24.000 bankadaki hesabımıza işlenmiştir.

_____ / _____		
102 BANKALAR HS	24.000	
340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI HS		24.000
_____ / _____		

2. Mallar alıcıya teslim edilmiş, mal bedelinin kalanı olan 36.000 ile %18 KDV tutarı peşin tahsil edilmiştir.

_____ / _____		
100 KASA HS	46.800	
340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI HS	24.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS		60.000
391 HESAPLANAN KDV HS		10.800
_____ / _____		

36 ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

İşletmeler, yasaların ya da yapılmış olan sözleşmelerin gereği olarak personeline ve de üçüncü kişilere yaptığı ödemelerden kesinti yapmak ve bunları, adına kesinti yaptığı daire ve kuruluşlara ödemekle yükümlüdür. Ücretlerden kesilen Gelir Vergisi, Damga Vergisi, Sosyal Sigortalar Primi, Sendika Aidatı bu kesintilere örnek gösterilebilir. Ayrıca işletmelerin ödemesi gereken Kurumlar Vergisi, Geçici Vergi, Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi, Motorlu Taşıtlar Vergisi vb. diğer vergiler ve fonlar da söz konusudur. Tüm bu kesintiler ve vergilerin izlendiği 36 Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler grubu aşağıdaki hesapları kapsamaktadır.

360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR

361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ

368 VADESİ GEÇMİŞ ERTELENMİŞ VEYA TAKSİTLENDİRİLMİŞ VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

369 ÖDENECEK DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER

Bu gruptaki hesaplar; vergi, resim, harç, prim, aidat, fon ve diğer kesintilerin yapılmasında ve tahakkukunda alacaklardır.

Ödeme yapıldığında ise borçlanırlar.

360 Ödenecek Vergi ve Fonlar

İşletmenin yasa hükümleri gereğince, personeline ve üçüncü kişilere yaptığı ödemelerden vergi sorumlusu olarak kestiği ya da vergi yükümlüsü sıfatıyla ödemek üzere tahakkuk ettirdiği vergi ve fonların izlendiği hesaptır. Bu hesap kendi içinde vergi ve fon türüne göre yardımcı hesaplara bölünür.

Örnek:

1. İşletme, ithal ettiği ticari mallar için gümrük komisyonu olarak 5.000 + %18 KDV tutarını nakden ödemiştir. Ödeme üzerinden %20 gelir vergisi kesintisi yapılmıştır.

_____ / _____		
153 TİCARİ MALLAR HS	5.000	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	900	
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS		1.000
360.01 Gelir Vergisi Kesintisi	1.000	
100 KASA HS		4.900

_____ / _____

2. Hesaplanan 1.000 gelir vergisi tutarı bankadan ödenmiştir.

_____ / _____		
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS	1.000	
102 BANKALAR HS		1.000

_____ / _____

361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri

İşletmenin ödediği ücretlerden, sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre kesintiye bağlı tutmakla yükümlü olduğu emeklilik keseneği ve sigorta primleri bu hesapta izlenir. Bunlara ek olarak işveren katılma payları ve işverence sosyal güvenlik kuruluşlarına ödenecek diğer yükümlülükler de ödenmek üzere bu hesabın alacağına kaydedilir. Bu tutarların ödenmesi, taksitlendirilmesi veya ertelenmesi durumunda ise borçlandırılır. Hesap, ödenecek kesinti türlerine göre yardımcı hesaplara bölünür.

Örnek: İşletmenin yönetim bürosu çalışanlarının Nisan ayına ilişkin tahakkuk etmiş 8.200 SGK primiyle, 2.300 işsizlik sigortası primi bankadaki hesaptan ödenmiştir.

1. Primlerin tahakkuk kaydı

_____ / _____		
770 GENEL YÖNETİM GİDERLERİ HS	10.500	
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HS		10.500
361.00 SGK Primi	8.200	
361.01 İşsizlik Primi	2.300	

_____ / _____

2. Primlerin ödenmesi

_____ / _____		
361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ HS	10.500	
102 BANKALAR HS		10.500

_____ / _____

37 BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinse de ne zaman tahakkuk edeceği belli olmayan kısa vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği bir hesap grubudur.

Dönemsellik kavramı gereğince; bilanço gününde ortaya çıkan ancak alacaklısı tarafından henüz istenebilir duruma gelmemiş giderlerin, dönem kârından indirilmesi gerekmektedir. Bu görevi, Borç ve Gider Karşılıkları hesap grubu yerine getirmektedir.

Aktifte belli bir varlıkla ilgili olmayan borç ve gider karşılıkları, aktifi düzenleyici hesap durumundaki değer düşüklüğü karşılıklarından ayrılırlar ve bir borç kalemi olarak bilançonun pasifinde yer alırlar. 37 Borç ve Gider Karşılıkları grubu aşağıdaki hesapları kapsamaktadır.

370 DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI

371 DÖNEM KÂRININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ (-)

372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI

373 MALİYET GİDERLERİ KARŞILIĞI

379 DİĞER BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI

370 Dönem Kârı ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları

Kurumlar vergisi yükümlüsü (KVK. md.1-mük.md.6) durumunda olan;

- Anonim şirketler,
- Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler,
- Kooperatifler,
- İktisadi kamu teşebbüsleri,
- Dernek ve vakıflara ait İktisadi işletmeler,
- İş ortaklıkları, kâr elde ettiklerinde, bunun bir bölümünü kamu maliyesine vergi olarak ödemek zorundadırlar. Söz konusu vergiler, vergi dairesince izleyen yılda, gelirin beyanından sonra isteneceği için Dönem Kârı üzerinden hesaplanan vergi ve yükümlülük tutarı kadar, dönem brüt kârından indirilmek suretiyle karşılık ayrılır. 370 no'lu hesap dönem kârı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi ve yasal yükümlülükler tutarı kadar alacaklanır. İzleyen dönemde vergi tahakkukunun kesinleşmesi durumunda borç kapatılır.

Örnek: SOLMAZ AŞ'nin yılsonunda Dönem Kârı üzerinden hesaplanmış olan kurumlar vergisi tutarı 40.000'dir.

_____ / _____

691 DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI HS. 40.000

370 DÖNEM KÂRI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI HS 40.000

_____ / _____

Bu kayıtla, dönem kârı üzerinden hesaplanmış olan kurumlar vergisi tutarı, öncelikle 691 no'lu hesaba borç yazılarak dönemin gelir tablosunda bir gider unsuru olarak gösterilmektedir. Vergi tutarı aynı zamanda 370 no'lu hesaba alacak kaydedilerek dönem sonu bilançosunda bir kısa vadeli yabancı kaynak kalemi (vergi borcu) olarak izleyen yıla devredilmektedir.

371 Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükleri (—)

Dönem içinde elde edilen gelirlerden kesinti yoluyla ödenen vergiler ve dönem kârının doğuracağı vergiye karşı peşinen ödenen geçici vergiler dönem içinde 193 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar hesabının borcuna kaydedilir. Bu hesapta biriken peşin ödenmiş vergi ve fonları aktifte bırakmak, pasifte net vergi yükümlülüğünü görmeye engel olur. Bu nedenle 193 no'lu hesabın borcunda biriken tutar, bu hesabın alacağına karşılığında 371 no'lu hesabın alacağına kaydedilerek pasife taşınmak zorundadır. Pasifi düzenleyen, aktif nitelikli bu hesabın borç tutarı pasifte bir indirim olarak yer alır ve kesinleşecek vergi borcunu gerçek (net) değerine indirir.

Örnek: SOLMAZ AŞ'nin 80.000 tutarındaki vergi yasal yükümlülük karşılığında mahsup edilmek üzere, cari dönemle ilgili geçici vergileri dahil peşin ödenen vergi ve fon tutarı 65.000'dir.

_____ / _____	
371 DÖNEM KÂRININ PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ HS	65.000
193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR HS	65.000
_____ / _____	

Bu kayıtla, yıl içinde ödenen geçici vergi tutarı “193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar” hesabından bilançonun pasifine taşınarak, 370 no'lu hesaptan mahsup edilmek üzere 371 no'lu hesaba aktarılmaktadır.

Bu kayıtlardan sonra 37 Borç ve Gider Karşılıkları hesap grubunun dönem sonu bilançosundaki net görünümü aşağıdaki gibi olacaktır.

193 PEŞİN ÖDENEN VERGİ VE FONLAR	371 DÖN. KÂRININ PEŞİN ÖD. VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLERİ (-)								
<table><tr><td>-</td><td>65.000</td></tr><tr><td>-</td><td></td></tr><tr><td>65.000</td><td></td></tr></table>	-	65.000	-		65.000		<table><tr><td>65.000</td><td></td></tr></table>	65.000	
-	65.000								
-									
65.000									
65.000									

AKTİF	SOLMAZ AŞ'nin 31.12.2019 Tarihli	Bilançosu	PASİF
		KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	
		—	
		—	
		BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	15.000
		•Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	80.000
		•Dönem Kârının Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yük.(-)	(65.000)

38 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER VE GİDER TAHAKKUKLARI

Dönem içinde tahsil edildiği halde, gelecek dönemi ilgilendiren faiz, kira vb. bazı gelirlerin dönemsellik ilkesi gereği, gelir yazılacağı ilgili döneme kadar bir hesapta tutulması gerekmektedir. Aynı biçimde tutarı kesinlikle belli olan ancak alacaklısı tarafından istenebilir duruma gelmemiş giderlerin de ödeninceye kadar bir hesapta izlenmesi kaçınılmazdır. Söz konusu gelir ve giderlerin izlendiği 38 Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları hesap grubu, aşağıdaki iki hesaptan oluşmaktadır.

380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER

381 GİDER TAHAKKUKLARI

Hesabın uzun vadeli grubu ise 48 Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkuklarıdır.

380 Gelecek Aylara Ait Gelirler

Gelecek bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirlerin bir yıldan uzun olmayan süreye ait kısımlarının izlendiği hesaptır. Peşin tahsil olunan gelirler, bu hesabın alacağına kaydedilir. Ait olduğu dönemde ilgili gelir hesaplarına aktarılarak borç kaydı alır.

Örnek: Bilgisayarların bakımını yapan C İşletmesi, iki aylık bakım ücreti olan 6.000 + %18 KDV'sini Kasım ayında banka çeki olarak tahsil etmektedir. (İşletme aylık finansal tablo düzenlemektedir).

1. İki aylık bakım tutarının alınması ve Kasım ayına ait gelirin ilgili sonuç hesabına kaydedilmesi

_____ / _____

101 ALINAN ÇEKLER HS	7.080	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS		3.000
380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HS		3.000
391 HESAPLANAN KDV HS		1.080

_____ / _____

2. Aralık ayına ait gelirin ilgili gelir hesabına aktarılması

_____ / _____

380 GELECEK AYLARA AİT GELİRLER HS	3.000	
600 YURTIÇİ SATIŞLAR HS		3.000

_____ / _____

381 Gider Tahakkukları

Bir belgeye dayanarak hesaplanan ve gelecek aylarda ödenmesi yapılacak gider tahakkuklarının alacak kaydedildiği bu hesap, ödeme yapıldığında borçlandırılır. Hesap; ücret, kira, su, elektrik vb. dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetin türüne göre bölümlenebilir.

Örnek: İşletme, 1 Aralık tarihinde iki aylığına bir iş makinesi kiralamıştır. İki aylık kira tutarı olan 3.000 ve %18 KDV kira süresi sonunda banka tarafından ödenmiştir.

1. Aralık giderinin tahakkuku

_____ / _____

730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS	1.500	
381 GİDER TAHAKKUKLARI HS		1.500

_____ / _____

Bu kayıtla makinenin Aralık ayına ait kirası, ödeme yapılmadığı halde ilgili gider hesabına borç kaydedilmiş, karşılığında ise ödeme olmadığı için 381 Gider Tahakkukları hesabı alacaklandırılmıştır.

2.

_____ / _____

381 GİDER TAHAKKUKLARI HS	1.500	
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ HS	1.500	
191 İNDİRİLECEK KDV HS	540	
102 BANKALAR HS		3.540

_____ / _____

Bu kayıtla, aralık ayında gider tahakkuku yapılan tutar 381 Nolu hesap borçlandırılarak iptal edilmekte, ocak ayının kirası ilgili gider hesabının borcuna aktarılmakta ve kira bedeliyle KDV tutarı kadar bankadaki hesabından para çıkışı gerçekleşmektedir.

39. DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR

39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu, Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan değerler diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alır" şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu hesap grubunda kısa vadeli yabancı kaynaklar içinde bulunan, 30. Mali Borçlar, 32. Ticari Borçlar, 33. Diğer Borçlar, 34. Alınan Avanslar, 35. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hak edişleri, 36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler, 37. Borç ve Gider Karşılıkları ve 38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları Hesap Grupları bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar izlenmektedir.

39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubu aşağıdaki hesaplardan oluşmaktadır;

- 390. Boş
- 391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi
- 392. Diğer Katma Değer Vergisi
- 393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı
- 394. Boş
- 395. Boş
- 396. Boş
- 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları
- 398. Boş
- 399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar

Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabının Enflasyon Düzeltmesi Açısından Değerlendirilmesi

39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap grubunda, özellikle Kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer kısa vadeli yabancı kaynaklar izlenmektedir.

Enflasyon düzeltmesi açısından 39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Grubunda bulunan,

- 391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi
- 392. Diğer Katma Değer Vergisi
- 393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı
- 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları

Hesaplarında takip edilmekte olan iktisadi kıymetler parasal kıymet olarak kabul edilmiştir.

Parasal Kıymet; "Ulusal para değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kalan, ancak satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetlerdir" olarak tanımlanmaktadır.

Parasal kıymetlerin; (Parasal Varlıklar ve Parasal Kaynakların) mali tablolar-da görülen değerlerinin, mali tablo tarihi itibarıyla o kıymetin satın alma gücünü göstermesinden dolayı, bunların enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasına gerek bulunmamaktadır.

391 HESAPLANAN KATMA DEĞER VERGİSİ

391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı, Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğinde "Bu hesap; teslim edilen mal veya ifa edilen hizmetler üzerinden hesaplanan Katma Değer Vergisi ile işlemi gerçekleşmeyen ya da işlemten vazgeçilen mal ve hizmetlere ilişkin Katma Değer Vergisinin izlendiği hesaptır" şeklinde tanımlanmaktadır.

2 No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğinde düzeltilmiş hali ile 391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabının işleyişi; "Hesaplanan Katma Değer Vergisi bu hesaba alacak kaydedilir. Düzeltmeler bu hesaba borç kaydedilir. Vergilendirme dönemi itibarıyla bu hesabın bakiyesi "191. İNDİRİLECEK KDV" ve/veya "190. DEVREDEN KDV" hesapları ile karşılatılır. Yapılan karşılaştırmada bu hesabın bakiyesi "191. İNDİRİLECEK KDV ve/veya "190. DEVREDEN KDV hesaplarının bakiyesinden fazla olduğu takdirde vadesinde ödenmek üzere "360. ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR" hesabına aktarılarak kapatılır, "şeklinde açıklanmaktadır.

İşletmelerin mal veya hizmet teslimleri neticesinde düzenlemiş oldukları faturalarda gösterilen Katma Değer Vergisi bu hesaba alacak olarak kaydedilir. Fatura muhteviyatının gelecek yıllara ait gelir ihtiva etmesi Katma Değer Vergisinin Tahakkuk ettirilmesini ve bu hesaba alacak kaydedilmesini engellemez. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere işletme tarafından düzenlenen herhangi bir belgede Hesaplanan Katma Değer Vergisinin bulunması diğer bir anlatımla Hesaplanan Katma Değer Vergisi'nin tahakkuk işleminin yapılması ile Katma Değer Vergisi bu hesaba alacak kaydedilir. Bunun için Katma Değer Vergisini doğuran işlemin niteliği önemli değildir. Mal alışlarından iade yapılması, gerçekleşmeyen veya vazgeçilen işlemlere ait Katma Değer Vergileri ve bunun gibi düzeltme işlemlerinden doğan Katma Değer Vergileri bu hesabın borcuna yazılır.

Dönem sonunda 391.Hesaplanan KDV Hesabı ile 191. İndirilecek KDV Hesapları karşılaştırılır. Bu karşılaştırma sonucunda 190 ve 191 Hesaplarının fazla olması neticesinde borç bakiyesi veriyorsa bu bakiye 190. Devreden Katma Değer Vergisi Hesabına aktarılır. 391. hesap ile 190 ve 191 no.lu hesapların karşılaştırılması sonucunda 391 no.lu hesabın fazla olmasından dolayı alacak bakiyesi çıkıyorsa, bu ödenecek Katma Değer Vergisinin varlığı anlamını oluşturacağından, bu bakiye 360. Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabının alacağına alınır. Yasal süresi içinde ilgili bağlı bulunulan vergi dairesine beyan edilerek ödenir.

391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı pasif karakterli bir hesaptır. Bu özelliği ile daima alacak bakiyesi verir. Dönem sonunda bakiyesi o dönemin 191 ve 190 no.lu hesapları ile karşılaştırıldığından dönem sonlarında bakiye vermez.

Örnek: Şirketimiz, 11.11.2005 tarihinde 3 ton pirinç satmıştır. Bedeli 100,00 TL + KDV'dir.

11.11.2005	
100. KASA	118,-
600. YURTIÇI SATIŞLAR	100,-
391. HESAPLANAN KDV	18,-
391.11. Kasım 2005	

1234 No.lu Faturalı Satış

Şirketimizin Ekim 2005 mizanına göre KDV hesaplarının bakiyeleri şu şekildedir;

190. Devreden Katma Değer Vergisi	:	200,-
191. indirilecek Katma Değer Vergisi	:	180,-
391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi	:	300,-

Mahsup işlemleri yapılarak neticeye ulaşmak istersek;

30.10.2005	
190. DEVREDEN KDV.	180,-
391. HESAPLANAN KDV.	300,-
391.10. Ekim 2005	
190. DEVREDEN KDV.	300,-
191. İNDİRİLECEK KDV.	180,-
191.10. Ekim 2005	

Ekim 2005 Ayı KDV Mahsubu

Bu mahsup sonucunda Kasım 2005 ayına 80,00 TL devreden KDV devir olmaktadır.

Bir başka Örnekleme yapacak olursak;

Şirketimizin Kasım 2005 mizanına göre KDV hesaplarının bakiyeleri şu şekildedir;

190. Devreden Katma Değer Vergisi	: 80,-
191. indirilecek Katma Değer Vergisi	:210,-
391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi	:400,-

30.11.2003	
190. DEVREDEN KDV.	210,-
391. HESAPLANAN KDV.	400,-
391.11. Kasım 2005	
190.DEVREDEN KDV.	400,-
191.İNDİRİLECEK KDV.	210,-
191.11. Kasım 2005	

Kasım 2005 Ayı KDV Mahsubu

Bu mahsup sonucunda 190. Devreden KDV Hesabı 110,00 YTL Alacak Bakiyesi vermektedir. Bu bakiye 360. Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabına aktarılacaktır.

30.11.2005	
190. DEVREDEN KDV.	110,-
360. ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	110,-
360.11. Ödenecek KDV	

Ödenecek KDV'nin Mahsubu

Hesabın Bölümlenmesi

- 391.10.01.01 Ocak 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.02 Şubat 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.03 Mart 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.04 Nisan 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.05 Mayıs 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.06 Haziran 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.07 Temmuz 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.08 Ağustos 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.09 Eylül 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.10 Ekim 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.11 Kasım 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.01.12 Aralık 2006 Ayı Hesaplanan KDV
- 391.10.02 %8 Hesaplanan KDV
- 391.10.03 %18 Hesaplanan KDV
- 391.40 Fazla ve Yersiz Hesaplanan KDV
- 391.50 Alışlardan İade KDV.
- 391.60 Tevkif Edilen KDV. Şeklinde yapılabilir.

392. DİĞER KATMA DEĞER VERGİSİ

Bu hesap; teşvikli yatırım mallarının ithalinden doğan ve ertelenen Katma Değer vergisi ve ihraç kaydıyla satış nedeniyle ertelenen ve terkin edilecek Katma Değer Vergisi gibi ihtiyaca göre bölümlenir.

Teşvikli yatırım mallarının ithalinden gümrük idareleri tarafından tarh ve tahakkuk ettirilerek ertelenen katma değer vergisi, aktifteki ilgili hesabın borcu mukabili bu hesaba mevzuat gereği yapılacak terkin sonunda aktifteki ilgili hesabın alacağı karşılığı bu işe: a borç kaydedilmek suretiyle işlem görür.

Yatırım teşvik belgelerinde öngörüldüğü şekilde gerçekleşmemesi halinde ertelenen Katma değer vergisi bu hesaba borç, ödenmek üzere pasifteki tahakkuk hesabına alacak kaydedilir.

Vergi dairesince tecil olunan katma değer vergisi "391- Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı'nın borcu mukabili bu hesaba alacak, mevzuat gereği yapılacak terkin sonucunda borçlusunun alacağı mukabili bu hesaba borç kaydedilir.

İhracatın gerçekleşmemesi halinde ise, tecil olunan katma değer vergisi "391- Hesaplanan Katma Değer Vergisi Hesabı'nın alacağı mukabili bu hesaba borç kaydedilir.

392. Diğer Katma Değer Vergisi Hesabında takip edilmekte olan iktisadi kıymetler Enflasyon Muhasebesi uygulamasında Parasal Kıymet olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle Enflasyon Düzeltmesi Yapılmayacaktır.

Katma Değer Vergisi Yasasının 49. maddesinde yapılan bu düzenleme gereğince ertelenen ve erteleme süresi bir yılın altında olan Katma Değer Vergisi 392 No.lu hesapta, bir yılı aşanlar ise 492. No.lu hesapta izlenmektedir.

Bu uygulamadan ayrı olarak Katma Değer Vergisi Yasasının 11/c maddesi gereğince ihraç kaydı ile ihracatçıya mal teslimi halinde vergi hesaplanmakta ancak bu vergi ihracatçıdan tahsil edilmemektedir. Sözü edilen Katma Değer Vergisi önce tecil edilmektedir. Bu işlemden sonrada terkin işlemi yapılmaktadır.

Terkin edilme süresi bir yılın altında olan vergiler 392, bir yılın üzerinde olan vergiler ise 492 No.lu hesapta izlenmektedir.

392. Diğer Katma Değer Vergisi Hesabı pasif karakterli bir hesaptır. Terkin edilen bir Katma Değer Vergisinin kalmaması halinde hesap "0" olur.

393 MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI

393 Merkez ve Şubeler Cari Hesabı Hesabında takip edilmekte olan iktisadi kıymetler Enflasyon Muhasebesi uygulamasında Parasal Kıymet olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle Enflasyon Düzeltmesi Yapılmayacaktır.

393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı "Merkezin şubelerle, şubelerin merkezle veya kendi aralarındaki borç ve alacak ilişkilerinin izlendiği borçlu ve alacaklı olarak çalışan hesaptır. Bu hesap dönem içinde kullanılır, füzyon da kapatılır, "şeklinde tanımlanmaktadır.

Hesabın İşleyişi ve Özelliği

Merkezin şubelerden, şubelerin diğer şubelerden veya merkezden olan alacakları bu hesaba borç, borçları da alacak kaydedilir. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı, bir işletmenin Merkezi ile Şubeleri arasındaki cari hesap işlemlerinin izlenmesini temin için kullanılmaktadır. Dönem sonuna kadar bu hesap yapılan muamelelere göre borç veya alacak bakiyesi verebilir. Ancak dönem sonunda Şubeler ile Merkez hesaplarının konsolide edilmesi netice sinde kapatılır. Bu sebeple dönem sonlarında bakiyesi "0" olur. Bu kullanım şekli ile geçici bir hesap niteliğindedir.

FÜZYON İŞLEMİ

Birim Hesap	Merkez	A. Şubesi	B. Şubesi	C. Şubesi	TOPLAM (Füzyon)
300 Banka Kredileri	240.000	0,00	0,00	0,00	240.000
326 Alınan Depozito ve Teminatlar	100.000	40.000	0,00	60.000	200.000
...
...
393 Merkez ve Şubeler Hesabı	— 840.000	320.000	— 80.000	600.000	0,00

Örnek: Ankara şubesine ihtiyacı dolayısı ile 08.08.2003 tarihinde 10.000.- TL havale yapılmıştır.

01.08.2005			
393. MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI		10.000	
393.06. Ankara Şubesi			
	100. KASA		10.000
Ankara Şubesine Havale			

Örnek: Ankara Şubesinden Merkeze 11.11.2005 tarihinde 3.000 TL'lik Ticari Mal gelmiştir.

11.11.2005			
153. TİCARİ MALLAR		3.000,-	
153.08. ...			
	393. MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI		3.000,-
	393.06. Ankara Şubesi		

Ankara Şubesinden Ticari Mal Gelişi.

Hesabın Bölümlenmesi

1.Olasılık

393. MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI

393.01. Adana Şubesi Cari Hesabı

393.02. Adıyaman Şubesi Cari Hesabı

393.03. Ağrı Şubesi Cari Hesabı

393.04. Aydın Şubesi Cari Hesabı

393.05. Amasya Şubesi Cari Hesabı

393.06. Ankara Şubesi Cari Hesabı

2.Olasılık

393. MERKEZ VE ŞUBELER CARİ HESABI

393.01. A

393.01.01. Ankara Şubesi

393.01.02. Alsancak Şubesi

393.02. B

393.02.01. Basmahane Şubesi

393.02.02. Bursa Şubesi

393.29.Z

394 HESAPLANAN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

Özel Tüketim Vergisi kapsamına giren malların satışında, satış tutan üzerinden hesaplanan ÖTV'nin kaydedildiği hesaptır.

Hesabın Bölümlenmesi:

394. HESAPLANAN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

394.01 Hesaplanan ÖTV

394.02 Tecil ve Terkin Edilecek ÖTV

Hesabın İşleyişi:

Özel Tüketim Vergisine tabi malların, satışında hesaplanan ÖTV'ler bu hesaba alacak yazılır. Ay sonlarında bu hesabın alacağına getirilen ÖTV tutarları bu hesaba borç, Özel tüketim Vergisine tabi malların teslimi ile iktisabı veya ithalinde ödenen ve 194-İNDİRİLECEK ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ hesabına alınan tutarlar 194 Nolu hesaba alacak, Ödenecek ÖTV farkı da 360-ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR hesabına alacaklandırılır.

Dönem Sonu İşlemleri:

Hesaplanan Özel Tüketim Vergisinin değerlendirme ölçüsü mukayyet değerdir. Bu hesabın dönem sonu bakiyesi bu hesaba borç, 194 Nolu hesaba alacak yazılmak suretiyle kapatılır. Hesaplanan ÖTV tutarları indirilecek ÖTV tutarından fazla ise aradaki fark 360- ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR hesabına aktarılarak buradan ödemesi yapılır. Bu hesapta bekleyen Tecil ve Terkin Edilecek ÖTV'lerden, işlemi tamamlananlar bu hesaba borç, 194- Nolu hesaba alacak verilmek suretiyle kapatılır.

İşletme %6,7 oranında ÖTV'ye, %18 KDV'ye tabi bir malı 1.000.000, -TL'ye peşin olarak satmıştır.

_____ / _____		
100 KASA		1.259.060.-
	600 YURTIÇI SATIŞLAR	1.000.000
	391 HESAPLANAN KDV	192,060
	394 HESAPLANAN ÖTV	67,000

Peşin mal satışı

_____ / _____

İşletme imalatta ya da inşaatta kullanmak, duran varlık olarak kullanmak ya da satmak üzere ÖTV' ye tabi bir mal olabilir. Bu durumda ÖTV maliyet bedeline eklenecektir.

Çünkü ÖTV uygulaması bir defaya mahsustur, yani KDV gibi indirim tabi tutulamaz.

Bu nedenle de ilgili hesabın içinde maliyet unsuru olarak kaydedilecektir.

İşletme yapımına devam ettiği inşaatta bulunan daireler için nakit 1.000.000 TL tutarında 8 adet elektrik termosifon satın almış, %6,7 ÖTV ile %18 KDV için ayrıca bir çek keşide etmiştir.

_____ / _____		
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETİ		1.067.000.-
740.001 İlk Madde Malzeme	1.000.000.-	
740.005 Ö.T.V.	67.000	
191 İNDİRİLECEK KDV		192.060.-
	100 KASA	1.000.000
	103 VER. ÇEK VE ÖD.EM.	259,060

Peşin ve kredili alışlar.

_____ / _____

İşletme mağazada satmak üzere adedi 10.000.-TL'den 6adet buzdolabı satın almıştır. Tamamı peşin ödenen bu işlemde ÖTV oranı %6,7, KDV oranı %18'dir.

_____ / _____		
153 TİCARİ MALLAR		64.020
153.001 B. Dolap	60.000	
153.005 Ö.T.V.	4.020	
191 İNDİRİLECEK KDV		11,524
100 KASA	75,544	
Peşin ticari mal alış.		

Eğer işletme yine ÖTV ye tabi bir mal üretmek için ÖTV ye tabi bir mal kullanıyorsa KDV'de olduğu gibi HESAPLANAN ÖTV tutarından İNDİRİLECEK ÖTV tutarlarını indirim konusu yapabilir. Tekrar etmek gerekirse ÖTV bir defaya mahsus alınan bir vergidir. Yani KDV gibi her aşamada indirimi söz konusu değildir.

Ancak yine de bir ÖTV'ye tabi mal üretiliyorsa indirim tabi tutulması mümkündür. Bu durumda ÖTV tutarı maliyet bedeline eklenmek yerine 194 İNDİRİLECEK ÖTV Hesabı'na kaydedilir. ÖTV dönemi sonunda KDV tahakkuku gibi ÖTV tahakkuku yapılarak HESAPLANAN ÖTV'den 351 İNDİRİLECEK ÖTV düşülerek kalan kısım vergi dairesine ödenecektir. KDV uygulamasında olduğu gibi ÖTV uygulamasında da DEVREDEN ÖTV çıkması mümkün olabilir.

Örnek: İşletme ÖTV ye tabi mallar üretmek için ilk madde ve malzeme olarak ÖTV ye tabi mallar satın almaktadır. İşletme toplam 2.000.000.-TL'lik mal satın almış, karşılığında bir çek ciro etmiştir. ÖTV oranı %6,7, KDV oranı %18'dir.

_____ / _____		
150 İLK MADDE VE MALZEME		2.000.000
191 İNDİRİLECEK KDV		384,020
194 İNDİRİLECEK ÖTV		134,000
	101 ALINAN ÇEKLER HESABI	2,218,120

Müşteri Çeki karşılığı hammadde alış.

İşletmenin Kasım ayı HESAPLANAN ÖTV tutarı 1.560.000.-YTL, İNDİRİLECEK ÖTV tutarı ise 960.000.-TL'dir. ÖTV tahakkukunu yapınız.

_____ / _____		
394 HESAPLANAN ÖTV		1.560.000
	194 İNDİRİLECEK ÖTV	960.000
	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	600.000.-

ÖTV tahakkuku.

397 SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI

Sayımlar sonunda tespit edilen kasa, stok ve maddi duran varlıklar fazlalarıyla, üniteler arası yollamada ortaya çıkan fazlaların geçici olarak kayıt edileceği hesaptır.

Hesabın Bölümlenmesi:

397.00 Kasa Fazlalıkları

397.10 Menkul Kıymet Fazlalıkları

397.20 Stok Fazlalıkları

397.50 Maddi Duran Varlık Fazlalıkları

397.90 Diğer Sayım ve Tesellüm Fazlalıkları şeklinde bölümlenir.

Hesabın İşleyişi:

Stok sayım fazlalarının tespitinde, emsal değeri üzerinden bu hesaba alacak, ilgili hesaba borç yazılır. Sayım dönemi içinde normal olduğu belgelenen fazlalar ilgili maliyet hesapları karşılığında bu hesaba borç kaydolunur.

Maddi duran varlık fazlasının tespitinde, fazlalar emsal değerleriyle ilgili duran varlık hesabı karşılığında bu hesaba alacak yazılır, sayım dönemi içinde kâr kaydı gerektiği belgelenenler "679- Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar Hesabı" karşılığında bu hesaba borç yazılır.

Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabında takip edilmekte olan iktisadi kıymetler Enflasyon Muhasebesi uygulamasında Parasal Kıymet olarak kabul edilmiştir. Bu nedenle Enflasyon Düzeltmesi Yapılmayacaktır.

Kasada yapılan fiili bir sayım ile defter kayıtları arasında tespit edilecek fazlalık kasa hesabının borcu karşılığında 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabının alacağına kaydedilecektir. Bu hesaptaki kalıntılardan bekleme süresini dolduranlar ise 671. Önceki Dönem Gelir ve Kârlar Hesabına aktarılarak kapatılır.

Stoklarda yapılan fiili bir sayım ile kayıtlar arasında bir fazlalık tespit e- dilmesi halinde, bu fazlalık emsal değeri üzerinden ilgili stok hesabının borcu karşılığında 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabının alacağına kaydedilecektir. Sayım dönemi içinde normal olduğu belgelenen fazlalar ilgili maliyet hesapları karşılığında 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabına borç kaydedilir.

Maddi Duran Varlıklarda yapılan fiili bir sayım sonucunda, kayıtlar arasında bir fazlalık olduğu tespit edilmesi halinde, fazlalar emsal değerleriyle ilgili duran varlık hesabı karşılığında 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabının alacağına yazılır. Sayım dönemi içinde kâr kaydı gerektiği belgelenenler 679. Diğer Olağandışı Gelir ve Kârlar Hesabından alacağı karşılığında 379. Sayım ve Tesellüm Fazlalıkları Hesabının borcuna yazılır.

397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabı pasif karakterli bir hesaptır. Bu özelliği ile daima alacak bakiyesi verir. Hesapta tespit edilmiş bir sayım ve tesellüm fazlalığı bulunmaması halinde "0" bakiye verir.

Örnek: Şirketimizin kasasında 11.11.2005 tarihinde yapılan sayım neticesinde 147 TL fazlalık tespit edilmiştir. Bu fazlalığın ne sebepten oluştuğu anlaşılmamış, dönem sonunda kapatılmıştır.

11.11.2005	
100. KASA	147,-
397. SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI	147,-
397.01. Kasa Fazlası	
Kasa Fazlası Tespiti	
/	
31.12.2005	
397. SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI	147,-
679. DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KÂRLAR	147,-
Kasa Fazlasının Gelirlere intikali	
/	

399 DİĞER ÇEŞİTLİ YABANCI KAYNAKLAR

Hesabın Özelliği:

Bu hesap grubu içinde sayılanların dışında kalan diğer çeşitli yabancı kaynakların izlendiği hesaptır.

Hesabın Bölümlenmesi:

Hesap, Defteri Kebir düzeyinde tutulur.

Hesabın İşleyişi:

Yukarıdaki hesaplar dışında oluşan diğer yabancı kaynaklar bu hesabın alacağına, ödemeler ise borcuna kaydolunur.

Muhasebe Sistemi Uygulama Tebliğinde, 399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabının işleyişi; 'Yukarıdaki hesaplar dışında oluşan diğer yabancı kaynaklar bu hesabın alacağına, ödemeler ise borcuna yazılır' şeklinde açıklanmaktadır.

399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabına, 39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesap Grubunda bulunan;

391. Hesaplanan Katma Değer Vergisi

392. Diğer Katma Değer Vergisi

393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı

397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları hesaplarına alınamayan ancak 39 No.lu hesap grubunun karakterinde olan çeşitli yabancı kaynaklar izlenir.

399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabı pasif karakterli bir hesaptır. Bu konumu ile alacak bakiyesi verir.